ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ
ՀԱՐՑԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ

«09» հոկտեմբեր 2026 թ. N 83-Ա/1

ՀՐԱՄԱՆ

ՈՐԴԵԳՐԵԼ ՑԱՆԿԱՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ, ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի մայիսի 23-ի N 630-Ն որոշմամբ հաստատված N 1 հավելվածի 16-րդ կետով.

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ՝

1. Հաստատել որդեգրել ցանկացող անձանց նախապատրաստական դասընթացի՝

1) կազմակերպման և անցկացման ժամանակացույցը՝ համաձայն N 1 հավելվածի.

2) ծրագրի բովանդակությունը՝ համաձայն N 2 հավելվածի:

2. Նախարարության տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնին՝ սույն հրամանն ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկօրյա ժամկետում՝ ապահովել դասընթացի կազմակերպման և անցկացման ժամանակացույցի և ծրագրի բովանդակության վերաբերյալ տեղեկատվության տեղադրումը նախարարության պաշտոնական կայքէջում:

3. Նախարարության հավասար հնարավորությունների ապահովման վարչությանը՝ սույն հրամանն ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկօրյա ժամկետում.

1) սույն հրամանը տրամադրել ՀՀ մարզպետարաններին, Երևանի քաղաքապետարանին և «Բարեկեցության տեղեկատվական համակարգերի

ձեռնարկություն» հիմնադրամին (այսուհետ՝ Հիմնադրամ)՝ պաշտոնական կայքէջերում տեղադրելու նպատակով.

2) վերապատրաստման ենթակա երեխա որդեգրել ցանկացող անձանց ցուցակները տրամադրել Հիմնադրամին:

4. Հիմնադրամի տնօրենին՝

1) դասընթացները կազմակերպել՝ առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 2019 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 630-Ն որոշմամբ.

2) դասընթացն ավարտվելուց հետո մեկօրյա ժամկետում ներկայացնել դասընթացն ավարտած, որակավորված մասնակիցների ցանկը՝ դրանում ներառելով մասնակցի անունը, ազգանունը և անձնագրային տվյալները:

5. Սույն հրամանի կատարման հսկողությունը վերապահել համապատասխան ոլորտը համակարգող նախարարի տեղակալին:

7/9/2026

ԱՐՏՅՈՄ ՍՄԲԱՏՅԱՆ

ՓՈԽԱՐԻՆՈՂ՝ Signed by: SMBATYAN ARTYOM 3210860416 **ԱՐՏՅՈՄ ՍՄԲԱՏՅԱՆ**

Հավելված N 1

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի

2026 թվականի հուլիսի 9-ի N 83-Ա/1 հրամանի

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

ՈՐԴԵԳՐԵԼ ՑԱՆԿԱՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ

Խմբի համարը	Խմբում ընդգրկված ունկնդիրների թիվը	Դասընթացի անցկացման եղանակը	Դասընթացի անցկացման օրերը, տևողությունը	Դասընթացների ծավալը
1	27	Առկա	27.07.2026-29.07.2026 ժամը 10.00-15.00	24 ժամ

Հավելված N 2

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի

2026 թվականի հուլիսի 9-ի N 83-Ա/1 հրամանի

ԾՐԱԳԻՐ

ՈՐԴԵԳՐԵԼ ՑԱՆԿԱՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

1. Դասընթացի նպատակը որդեգրել ցանկացող անձանց՝ որդեգրված երեխաների խնամք ու դաստիարակություն տրամադրելու, նրանց օրինական շահերն ու իրավունքները պաշտպանելու համար անհրաժեշտ իրավական, սոցիալ-հոգեբանական և սոցիալ-մանկավարժական գիտելիքների փոխանցումը և դրանց կիրառման հմտությունների ուսուցանումն է:

2. Դասընթացի թիրախ խումբը որդեգրել ցանկացող անձինք են:

3.Դասընթացի խնդիրներն են՝

1) ծանոթացնել ոլորտը, մասնավորապես, որդեգրման գործընթացը կարգավորող իրավական ակտերին և առկա աջակցող սոցիալական ծառայություններին.

2) ներկայացնել որդեգրման՝ որպես երեխաների խնամքի այլընտրանքային տարբերակի առանձնահատկությունները.

3) փոխանցել գիտելիքներ երեխաների տարիքային զարգացման փուլերի և տարիքային ճգնաժամերի, տրավմայի երեխայի վրա ունեցած ազդեցության մասին.

4) հաղորդել գիտելիքներ որդեգրման ընտանիքի դինամիկայի վրա ունեցող ազդեցության մասին և փոխանցել անհրաժեշտ հմտություններ ուղղված այդ ազդեցությունների կառավարմանը.

5) ուսուցանել անհրաժեշտ ծնողավարման հմտություններ տրավմատիկ փորձառություն ունեցող երեխաների հետ աշխատանքի, երեխայի հետ նոր՝ ամուր կապվածություն ձևավորելու վերաբերյալ.

6) ուսուցանել անհրաժեշտ գիտելիքներ և հմտություններ նոր միջավայրում երեխայի հարմարման գործընթացը սահուն կերպով իրականացնելու համար:

4. Դասընթացի կազմակերպման մեթոդներն են՝

1) դասախոսություններ.

2) դեպքի քննարկումներ.

3) դերային խաղեր.

4) տեսաֆիլմերի դիտումներ.

5) այլ գործնական և ուսուցողական մեթոդներ:

5. Մեթոդները կիրառվում են խառը եղանակով՝ դասաժամերի ընթացքում:

6. Դասընթացի տեղեկատվական աջակցությունը՝ դասընթացի մասնակիցներին կդրամադրվեն թեմային առնչվող նյութեր, դասախոսությունների համառոտագրություններ, գրականության ցանկ:

7. Դասընթացի տևողությունը՝ 24 ակադեմիական ժամ է:

8. Դասընթացից ակնկալվող արդյունքներն են՝ դասընթացի ավարտին ունկնդիրները.

1) ձեռք կբերեն գիտելիքներ.

ա. ոլորտը կարգավորող նորմատիվ-իրավական ակտերի, որդեգրման ընթացակարգի վերաբերյալ,

բ. որդեգրման՝ որպես երեխայի խնամքի այլընտրանքային տարբերակի առանձնահատկությունների մասին,

գ. երեխայի տարիքային զարգացման փուլերի և տարիքային ճգնաժամերի մասին,

դ. կապվածության և դեպրիվացիայի երեխայի զարգացման վրա ունեցող ազդեցության մասին,

ե. ծնողավարման մոդելների, տեխնիկաների և դրանց կիրառման ոլորտների մասին.

2) ձեռք կբերեն հմտություններ.

ա. դրական ծնողավարության և պատշաճ խնամքի իրականացման,

բ. որդեգրման հետ կապված ընտանեկան դինամիկայի փոփոխություններին, այդ թվում ճգնաժամային իրավիճակներում երեխայի տրավմատիկ փորձով պայմանավորված հուզական և վարքային դրսևորումներին արձագանքման,

գ. երեխայի օրինական շահերի և իրավունքների պաշտպանության համար նախատեսված ռեսուրսներից օգտվելու,

դ. որդեգրող ընտանիքում երեխայի հարմարումն արդյունավետ և սահուն կերպով կազմակերպելու,

ե. որդեգրման հետևանքով ընտանիքի անմիջական սոցիալական միջավայրում հնարվոր ռիսկերին արձագանքելու:

9. Դասընթացի արդյունքում մասնակիցներին կհանձնվի ավարտական փաստաթուղթ (հավաստագիր):

10. Որդեգրել ցանկացող անձանց նախապատրաստական դասընթացի ծրագիրը ներկայացված է աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

հ/հ	**Թեմայի անվանումը**	**Համառոտ նկարագիրը**	**Ժամաքանակ**
1.	**Որդեգրման գործընթացը կարգավորող նորմատիվ-իրավական բազան և որդեգիր ընտանիքներին աջակցող ծառայությունների շրջանակը**	Ներկայացվում են որդեգրման գործընթացին առնչվող միջազգային իրավական նորմերն ու տեղական կարգավորումները: Անդրադարձ է լինելու որդեգրման ընթացակարգին, մասնավորապես համադրման փուլին, ինչպես նաև ներկայացվելու են այն ռեսուրսներն ու ծառայությունները,որոնք	4

հ/հ	Թեմայի անվանումը	Համառոտ նկարագիրը	Ժամաքանակ
		անհրաժեշտության դեպքում կարող են աջակցել որդեգիր ընտանիքներին:	
2.	**Որդեգրումը՝ որպես երեխայի խնամքի այլընտրանքային տարբերակ**	Ներկայացվում են որդեգրման առանձնահատկությունները երեխայի խնամքի այլընտրանքային ընտանիքահեն այլ տարբերակների հետ համեմատությամբ, անդրադարձ է կատարվում որդեգրության տարատեսակներին (տեղական և միջազգային, հարազատական, որդեգրում խնամատարությունից հետո, որդեգրում հաստատությունից) և դրանցից յուրաքանչյուրի հիմնական բնութագրիչներին, քննարկվում են յուրաքանչյուր տարբերակի առավելություններն ու հնարավոր ռիսկերը:	2
3.	**Երեխայի զարգացման օրինաչափությունները**	Ներկայացվում են երեխայի տարիքային զարգացման փուլերը, յուրաքանչյուր փուլին բնորոշ տարիքային ճգնաժամերը և դրանց ուղեկցող վարքային/հուզական դրսևորումները, ինչպես նաև ծնողի և ընտանիքի դերը՝ այդ ճգնաժամերի հաջող հաղթահարման գործում:	4
4.	**Կապվածության ձևավորումը և որդեգիր ընտանիքում երեխայի հարմարման խնդիրները**	Թեմայի շրջանակներում քննարկվելու են կապվածություն և դեպրիվացիա հասկացությունները, մասնավորապես երեխայի հոգեբանական, այդ թվում հուզական և վարքային, զարգացման վրա կապվածության և դեպրիվացիայի ազդեցությունը: Անդրադարձ է լինելու երեխայի մոտ նոր կապվածության ձևավորման առանձնահատկություններին, ինչպես նաև որդեգրող ծնողների՝ որպես	6

հ/հ	Թեմայի անվանումը	Համառոտ նկարագիրը	Ժամաքանակ
		կապվածության կորուստը փոխհատուցողների դերին: Թեման ընդգրկում է նաև անդրադարձ երեխայի դիմակայության բարձրացմանն ուղղված և ծնողների կողմից կիրառելի մեթոդներին ու տեխնիկաներին:	
5.	**Խելամիտ և դրական ծնողավարում**	Քննարկվելու են ծնողավարման մոդելները, դրանցից յուրաքանչյուրի կիրառման ոլորտները, խրախուսանքը և պատիժը՝ որպես ծնողավարման տեխնիկաներ, անդրադարձ է լինելու տրավմատիկ փորձ ունեցող երեխաների վարքային և հուզական դրսևորումներին արձագանքելու տեսանկյունից առավել արդյունավետ մեթոդներին:	4
6.	**Ընտանեկան դինամիկան որդեգրումից հետո. հարմարում սոցիալական միջավայրում**	Քննարկվելու են որդեգրման ողջ ընթացքում՝ որոշում կայացնելուց մինչև երեխայի տեղավորում և դրանից հետո, ամուսնական զույգի, որդեգիր ընտանիքում այլ անդամների, սոցիալական միջավայրի (ընդլայնված ընտանիք, ընկերներ, դպրոց, մանկապարտեզ, հարևանություն) և որդեգրվող երեխայի վրա խնամքի այս տիպի ունեցած ազդեցություններն ու դրանց կառավարման տեխնիկաները: Անդրադարձ է լինելու այն հարցին, թե ինչպե՞ս է կարելի խոսել որդեգրության մասին որդեգրված երեխայի հետ, ընտանիքի այլ անդամների հետ, սոցիալական միջավայրի ներկայացուցիչների հետ: Թեմայի շրջանակներում քննարկումներն իրականացվելու են՝ օգտագործելով	4

h/h	Թեմայի անվանումը	Համառոտ նկարագիրը	Ժամաքանակ
		քաղած դասերը ձախողված որդեգրման դեպքերից:	
	Ընդամենը		**24**

11. Օգտագործվող գրականության ցանկ՝

1) Դրական ծնողավարման ձեռնարկ. Երեխաների դեմ բռնության կանխարգելում, Սեյվ դը չիլդրեն, Երևան, 2011.

2) Երեխաների պաշտպանությունը բռնություններից, ձեռնարկ վերապատրաստվողների և երեխաների պաշտպանության մասնագետների համար, Երևան, 2019.

3) Երեխաների պաշտպանություն. Ուսումնաօժանդակ ձեռնարկ երեխաների պաշտպանության ոլորտի մասնագետների համար, COAFKIDS, UNICEF, Երևան, 2009թ.

4) Տրավմայի ենթարկված երեխաների և դեռահասների բուժումը համագործակցային եղանակով. Տրավմայի համակարգի թերապիայի մոտեցում, Գլեն Ն. Սաքս, Երևան, 2017.

5) CATT տեխնիկայով տրավմայի ենթարկված երեխաների հետ աշխատանքի մոտեցումները, Child Trauma International, վերապատրաստման նյութեր, Երևան, 2019.

6) Кулагина И.Ю. Возрастная психология. Полный жизненный цикл развития человека. М.,2001

7) Абрамова Г.С. Возрастная психология. Учебник для студентов высших учебных заведений, "Деловая книга", Екатеринбург, 1999

8) Дарвиш О.В. Возрастная психология. Учебное пособие для вузов. ВЛАДОС-ПРЕСС, М.,2003

9) Кон И.С. Психология ранней юности. Книга для учителя. Москва. 1989

Ոլորտին առնչվող իրավական ակտեր